

Kannanotto sosiaalityöntekijän kelpoisuusehtojen väljentämiseen

Kansanedustaja Arja Juvonen (ps.) esitti 6.10.2016, että hallitus luopuisi ikääntyneiden hoitajamitoituksen alentamisesta. Esitys on kannatettava. Samassa yhteydessä esitettiin kuitenkin korvaavana säästökohteena sosiaalityöntekijän kelpoisuusehtojen madaltamista niin, että ammattikorkeakoulussa suoritettu sosiaalialan ylempi korkeakoulututkinto tuottaisi jatkossa pätevyyden sosiaalityöntekijäksi. Sosiaalityön koulutusta antavien yliopistojen näkökulmasta ehdotuksen yhteys kuntien säästöihin on epäselvä. Samalla esitys loukkaa sosiaalihuollon asiakkaita, joilla on oikeus laadultaan hyviin palveluihin ja ammattitaitoiseen apuun.

Sosiaalityöntekijän koulutusvaatimuksena on yli 10 vuoden ajan ollut ylempi korkeakoulututkinto, johon sisältyy tai jonka lisäksi on suoritettu pääaineopinnot tai pääainetta vastaavat yliopistolliset opinnot sosiaalityössä. Koulutusvaatimus uusittiin 1.3.2016 voimaan tullessa uudessa sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa (817/2015), jonka eduskuntakäsittelyn yhteydessä sosiaalityöntekijän koulutusvaatimus haluttiin säilyttää ennallaan. Sosiaalityöntekijä on sosiaalihuollon tehtävärakenteissa ainoa ammattihenkilö, jonka koulutusvaatimuksena ovat yliopistossa suoritettut opinnot.

Ammattihenkilölain tavoitteena on edistää asiakasturvallisuutta sekä sosiaalihuollon asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon ja hyvään kohteluun mm. varmistamalla, että ammattihenkilöillä on tehtävänsä edellyttämä koulutus ja ammattitoiminnan edellyttämät valmiudet.

Yliopistossa suoritettu sosiaalityön tutkinto ja ammattikorkeakoulujen sosionomi AMK ja YAMK -tutkinnot tuottavat keskenään varsin erilaista osaamista, eivätkä voi tuottaa pätevyyttä sosiaalityöntekijän tehtäviin. Sosiaalityöntekijän ammatin vaativuus edellyttää valmiuksia, jotka kehittyvät tieteellisessä yliopistollisessa koulutuksessa. Laissa määritellyt sosiaalityöntekijän erityiset velvollisuudet koskevat sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuollon erityislainsäädännön mukaisia asiakas- ja asiantuntijatyön vaativia tehtäviä, joissa käytetään merkittävää julkista valtaa ja joissa edellytetään kykyä palvelutarpeen arviointiin, muutostyöhön ja päätöksenteon asiakkaiden vaikeissa elämäntilanteissa. Sosiaalityöntekijöillä on myös keskeinen vastuu koko sosiaalialan tavoitteellisesta ja tutkimusperusteisesta kehittämisestä.

Kelpoisuusehtojen väljentämisen sijasta säästöjä on mahdollista saada aikaan uudistamalla ammatti- ja tehtävärakenteita. Keväällä 2016 voimaan tulleen ammattihenkilölain tarkoituksena on, että tarkentamalla sosiaalityöntekijän erityiset velvollisuudet laajennetaan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ammattihenkilöiden osaamisen käyttöä sosiaalihuollon työtehtävissä. Resurssien tarkoituksenmukaisen käytön ja palveluiden laadun kehittämisen kannalta on perusteltua, että sosionomeilla ja sosiaalityöntekijöillä on erilaiset ja toisiaan täydentävät osaamisprofiilit ja tehtäväalueet. Kansalaisten tarpeisiin vastaaminen edellyttää, että ammattiryhmien osaaminen on kohdennettu oikein. Tämä vaatii tehtävärakenteiden tutkimusperustaista kehittämistä ja osaamistarpeiden ennakointia sen sijaan, että tehtävärakenteita uudistetaan lyhytnäköisesti vain säästöjen aikaansaamiseksi.

Valtakunnallisen sosiaalityön yliopistoverkoston Sosnetin puolesta

Puheenjohtaja

Marjo Kuronen
Professori, Jyväskylän yliopisto

Suunnittelija

Sanna Lähteinen
Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto, Sosnet